

ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑ
ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1997

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εκδοτικός Οίκος
Α. Α. ΛΙΒΑΝΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Η ΠΟΛΗ ΩΣ ΕΚΘΕΣΗ

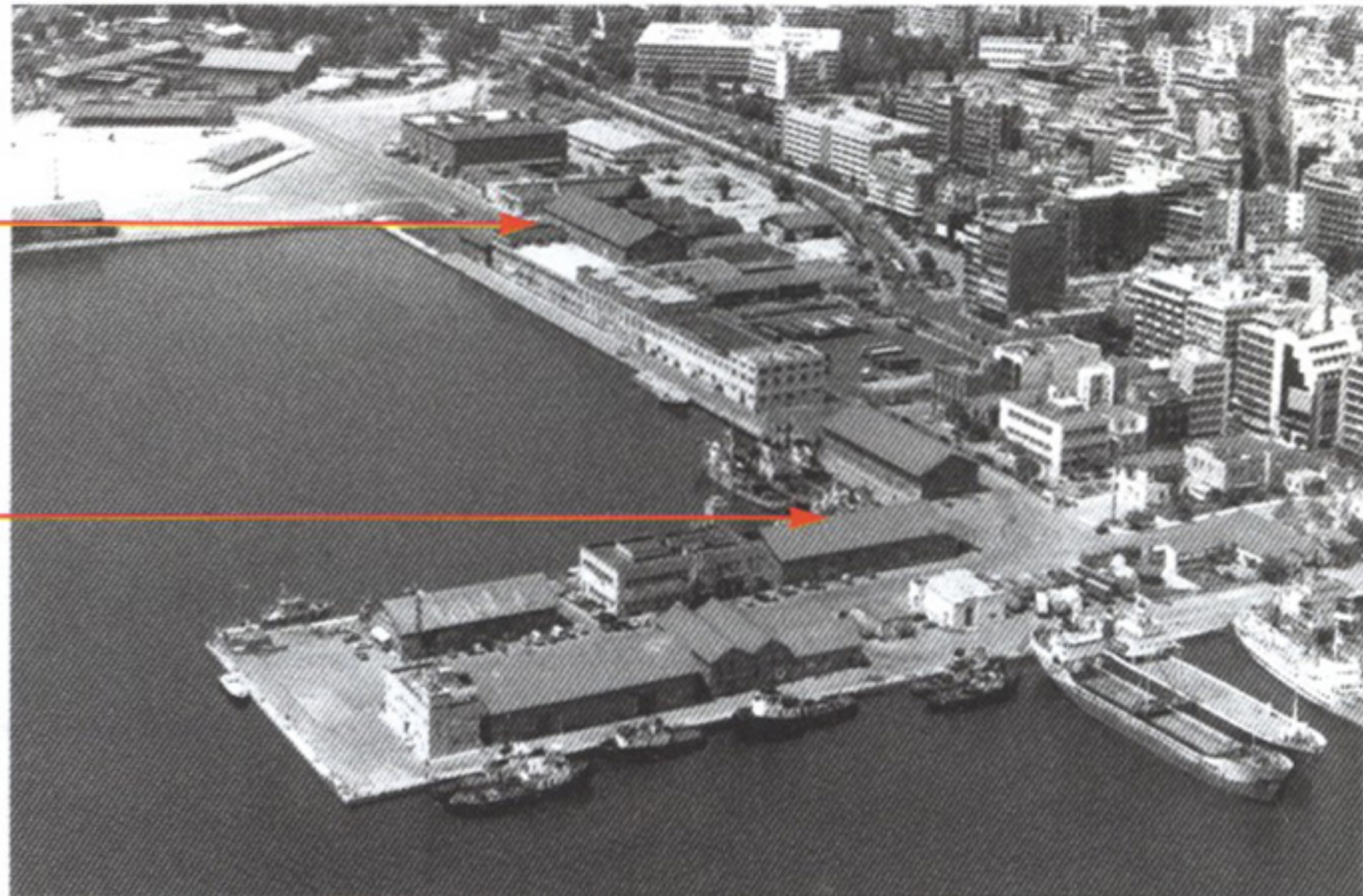
Παναγιώτης Δραγώνας

Κατευθυνόμενοι προς την Αποθήκη 10 του ΟΛΘ, όπου στεγάζεται η έκθεση των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών του Οργανισμού Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης Θεσσαλονίκη 1997, όταν ένας από τους ανθρώπους του Λιμενικού με σταμάτησε ζητώντας να ελέγξει το εισιτήριό μου. Ξαφνιάστηκα και προσπάθησα να σκεφτώ τι εισιτήριο ήταν αυτό που είχα ξεχάσει να προμηθευτώ. Ο χώρος του λιμανιού της Θεσσαλονίκης δε μου είναι ιδιαίτερα οικείος. Δεν είχα αντιληφθεί λοιπόν ότι βρισκόμουν ανάμεσα σε ένα πλήθος ανθρώπων που ετοιμαζόταν να ξεκινήσει το ταξίδι των καλοκαιρινών διακοπών στα νησιά του Αιγαίου. Η απρόσμενη αυτή συνάντηση, ο αναπάντεχος έλεγχος εισιτηρίου φέρι μπόουτ, προκειμένου να επισκεφθεί κανείς μία έκθεση αρχιτεκτονικής, αποτελεί ένα χαρακτηριστικό γεγονός της ζωής στη μητρόπολη. Η συνύπαρξη διαφορετικών ομάδων ανθρώπων στον ίδιο χώρο αποτελεί συνήθη στρατηγικό στόχο προτάσεων ανάπτυξης μητροπολιτικών περιοχών. Το λιμάνι της Θεσσαλονίκης γίνεται με τον τρόπο αυτό μία ζωντανή απόδειξη των όσων υπόσχεται στον επισκέπτη ο τίτλος των φιλοξενούμενων εκθέσεων: «Θεσσαλονίκη 2000: Στο Χάρτη των Ευρωπαϊκών Μητροπόλεων».

Πρόκειται για δύο εκθέσεις που λειτουργούν παράλληλα σε γειτονικούς χώρους. Στο χώρο της Αποθήκης Α' λειτουργεί η έκθεση με έργα και μελέτες του τεχνικού προγράμματος του ΟΠΠΕ Θ'97. Ενώ στο χώρο της Αποθήκης 10 φιλοξενείται η έκθεση των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών που διοργανώθηκαν στο πλαίσιο των εκδηλώσεων της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας. Οι δύο αυτές εκθέσεις παρέχουν στον επισκέπτη μία εικόνα του προγράμματος των επεμβάσεων του ΟΠΠΕ Θ'97 σε κτίρια και αστικούς χώρους του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης κατά το διάστημα 1995-97. Η εικόνα αυτή

ολοκληρώνεται αν θυμηθούμε την έκθεση «Η άγνωστη πόλη», με προσχέδια διαμορφώσεων 10 αρχαιολογικών χώρων στη Θεσσαλονίκη, που φιλοξενήθηκε την άνοιξη 1997 στο Μπεζεστένι. Απαραίτητο συμπλήρωμα των παραπάνω εκθέσεων αποτελούν οι συνοδευτικοί κατάλογοι, οι οποίοι παρέχουν στον επισκέπτη πλούσιο υλικό εμβάθυνσης στην προβληματική των μελετών.

Ένα χρόνο λοιπόν μετά την ολοκλήρωση της θητείας της Θεσσαλονίκης ως Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μία σειρά εκδηλώσεων (συζητήσεις, εκθέσεις, εκδόσεις), οι οποίες καταγράφουν έναν τεράστιο όγκο εργασιών και μία πλούσια συγκομιδή εμπειριών. Ένα μεγάλο μέρος των μελετών αποτελεί ήδη πραγματικότητα για την πόλη της Θεσσαλονίκης. Θα επιχειρήσουμε στη συνέχεια να αγνοήσουμε τη ζωντανή παρουσία των συγκεκριμένων έργων στην πόλη.

ΑΠΟΘΗΚΗ 10

ΑΠΟΘΗΚΗ Α'

Θα προτιμήσουμε να περιπλανηθούμε στο χώρο των εκθέσεων με σκοπό να προσδιορίσουμε την αξία της ίδιας της καταγραφής και να εντοπίσουμε την επικοινωνιακή διάσταση του προγράμματος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας.

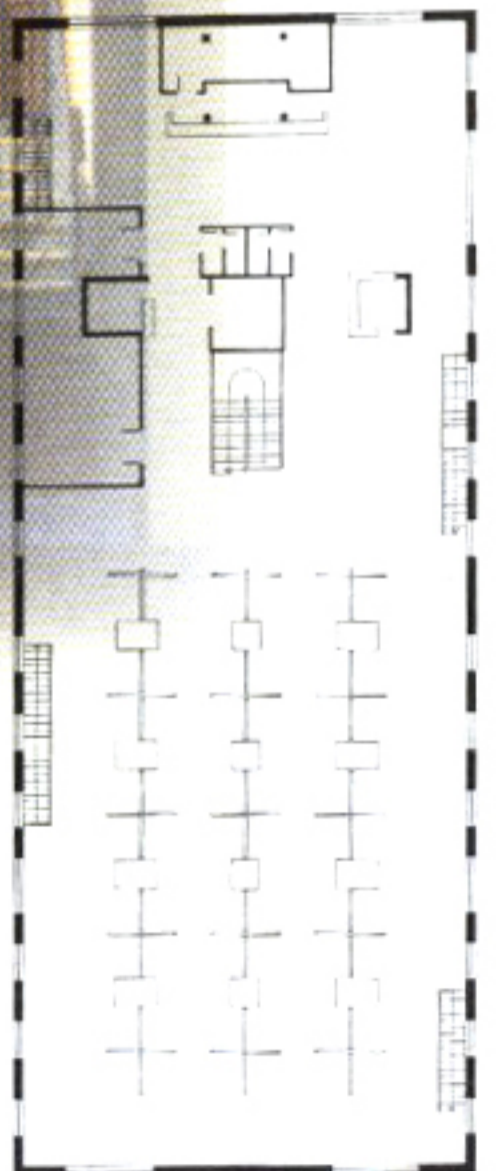
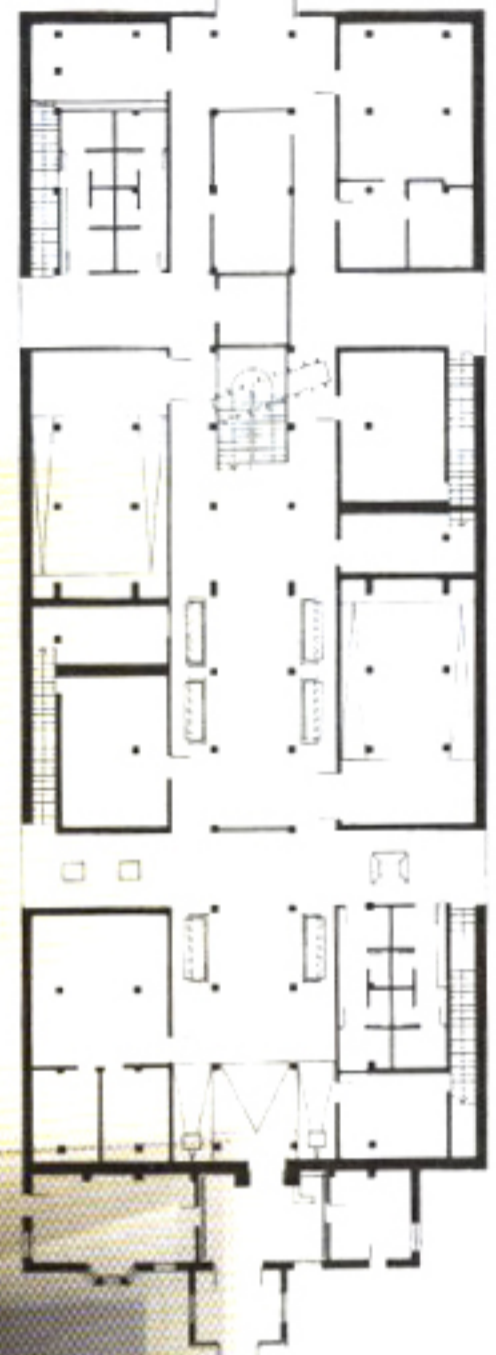
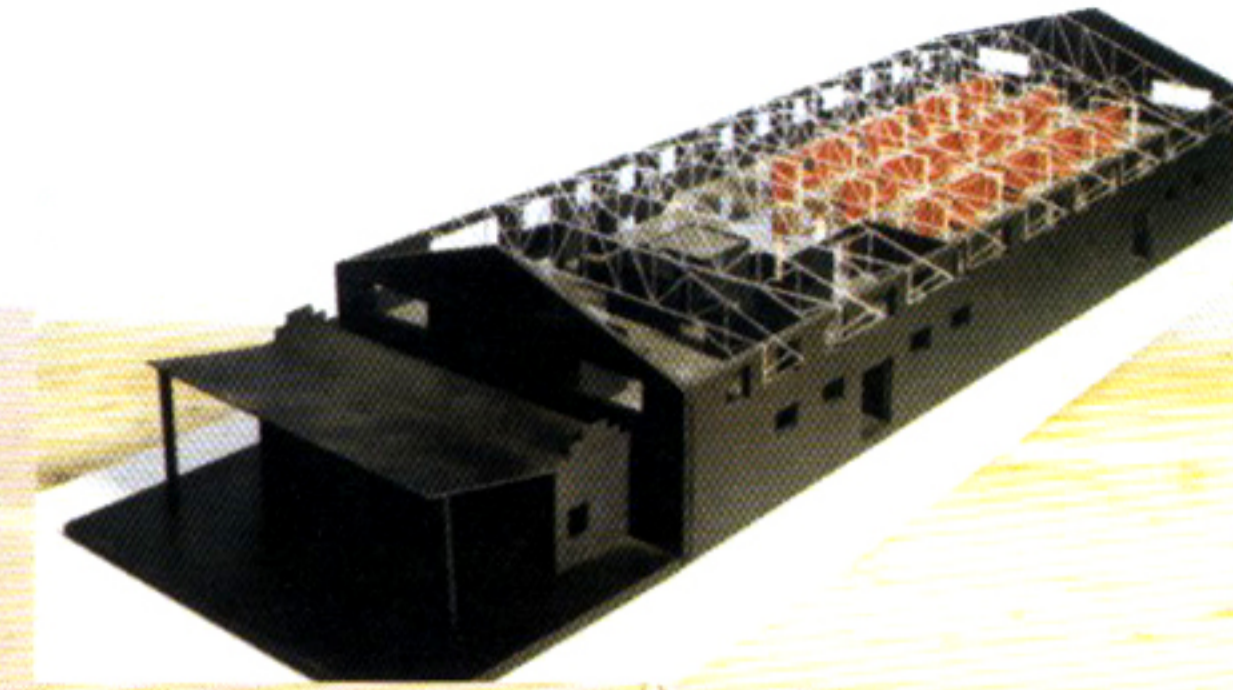
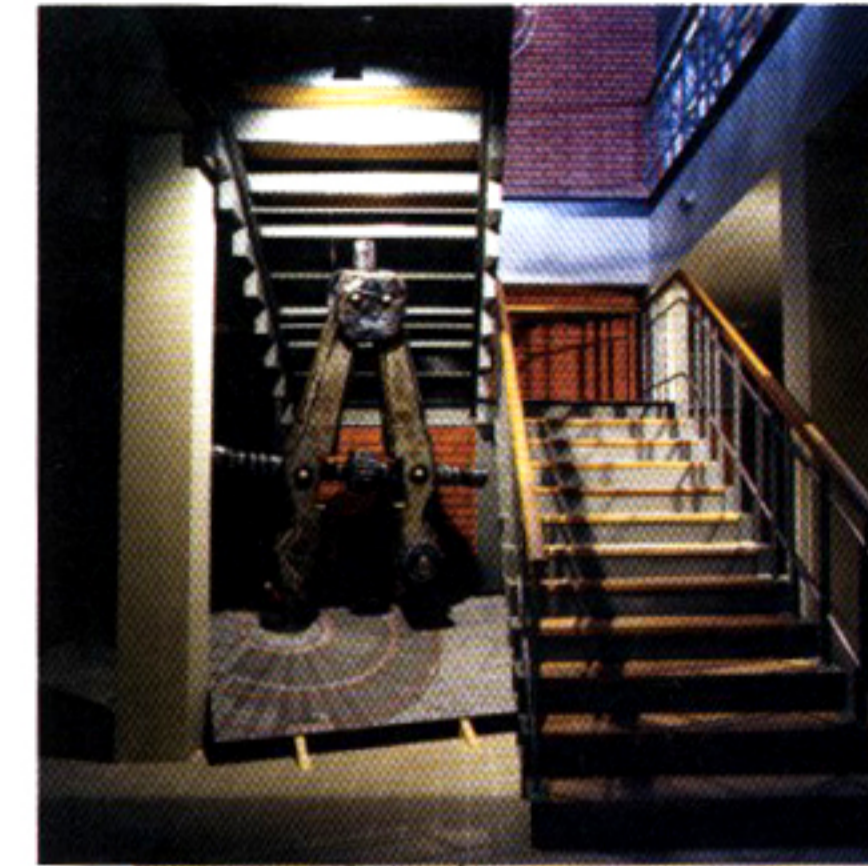
Η πόλη ως εργαστήριο

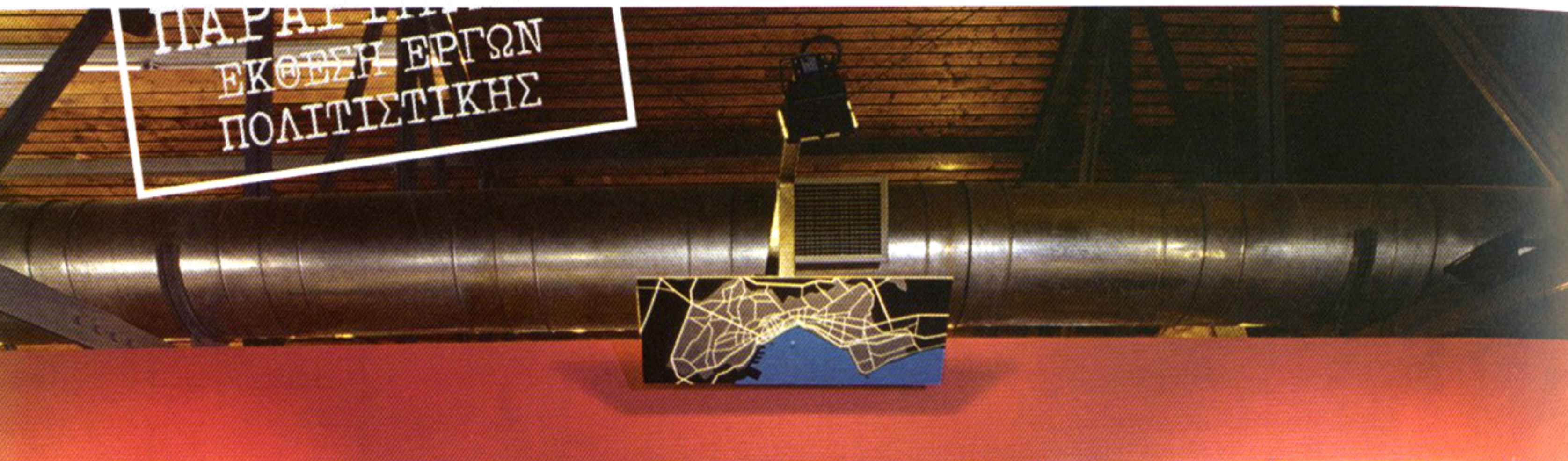
Στην Αποθήκη 10 εκτίθενται οι συμμετοχές στους πέντε πανελλήνιους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς: Ανάπλαση των όψεων των οικοδομικών τετραγώνων που περικλείουν το μνημείο Αλατζά Ιμαρέτ, Ανάπλαση πολιτιστικής γειτονιάς έξω από τα βορειοδυτικά τείχη, Επανασχεδιασμός όψεων των κτιρίων κατά μήκος των δυτικών τειχών, Ανάπλαση του περιβάλλοντος χώρου του μνημειακού συνόλου του ναού των Δώδεκα Αποστόλων και Δυτική είσοδος στο ιστορικό κέντρο της πόλης. Καθώς επίσης και το αντίστοιχο υλικό των διεθνών αρχιτεκτονικών διαγωνισμών: Το δυτικό τόξο της Θεσσαλονίκης – Νέοι κοινόχρηστοι χώροι για τη σύγχρονη πόλη, Αριστοτέλους – Ανασχεδιασμός του μνημειακού άξονα της Θεσσαλονίκης και Ανάδειξη του θαλάσσιου μετώπου της Θεσσαλονίκης, Η εκθεσιακή δομή χαρακτηρίζεται από απλότητα και σαφήνεια στην ταξινόμηση των θεματικών ενοτήτων. Μία σειρά από παράλληλους τοίχους οργανώνει τον εκθεσιακό χώρο σε διαδρόμους. Το ύψος και το μήκος των τοίχων αυξάνει προοδευτικά προς το βάθος της αίθουσας παρέχοντας έτσι στον επισκέπτη η δυνατότητα εποπτείας της συνολικής εκθεσιακής δομής.

Στο διαγωνισμό για την παραλιακή ζώνη της Θεσσαλονίκης προσκλήθηκαν να συμμετάσχουν δέκα ελληνικά και ξένα αρχιτεκτονικά γραφεία με εμπειρία σε σημαντικές πολεοδομικές επεμβάσεις και μελέτες θαλάσσιων μετώπων. Η μελέτη των W. Engel και K. Zillich προτείνει την επέκταση τμημάτων του αστικού ιστού στη θάλασσα επιδιώκοντας την ανάπτυξη ποικίλων προγραμμάτων αναψυχής και κατοικίας. Η πρόταση του T. Ito δίνει έμφαση στο σχεδιασμό ενός παραθαλάσσιου πάρκου στο οποίο παρεμβάλλονται μητροπολιτικές δραστηριότητες αναψυχής. Στο διαγωνισμό για τον άξονα της Αριστοτέλους, η βραβευμένη πρόταση των Π. Νικηφορίδη - Μπ. Κουόμο - Π. Ταράνη επιδιώκει την ανάδειξη των διαδοχικών ιστορικών στρώσεων της πόλης. Υποστηρίζει τη συνύπαρξη των ξεχωριστών και ανολοκλήρωτων κομματιών που χαρακτηρίζουν την ελληνική πόλη, ενθαρρύνοντας την πολλαπλότητα και την αμφισημία τους. Ο διαγωνισμός για την περιοχή του δυτικού τόξου της Θεσσαλονίκης που συνδιοργάνωσε ο ΟΠΠΕ Θ' 97 με το Europan είχε ως συνδετήριο νήμα την προτεινόμενη εγκατάσταση γραμμής τραμ. Ένα δίκτυο συγκοινωνιακής υποδομής χρησιμεύει εδώ όχι μόνο ως ραχοκοκαλιά της περιοχής αλλά και ως αφετηρία του σχεδιασμού της.

Στις παραπάνω περιπτώσεις διακρίνουμε την προσπάθεια των μελετητών αλλά και των οργανωτών των διαγωνισμών να εξασφαλίσουν τη δυνατότητα διαφορετικών επιλογών στον κάτοικο και τον επισκέπτη της πόλης. Ο αστικός χώρος δεν αντιμετωπίζεται μονοσήμαντα. Αναζητούνται πρωτότυποι τρόποι προσαρμογής του σε ετερόκλητες απαιτήσεις, ώστε να εξασφαλίζονται διαφορετικές και ενδεχομένως αντιφατικές μεταξύ τους ερμηνείες. Η πόλη εδώ γίνεται αντικείμενο διεθνούς επιστημονικής συζήτησης. Η καταγραφή της δεν ωφελεί μόνο τη Θεσσαλονίκη, αλλά το σύνολο του δυναμικού της χώρας που ασχολείται με ζητήματα διαχείρισης και σχεδιασμού του αστικού χώρου.

Η αρχική αίσθηση που δίνει στον επισκέπτη η εκθεσιακή δομή – η αίσθηση του καλού προσανατολισμού και του ελέγχου του χώρου – ανατρέπεται προοδευτικά καθώς ο επισκέπτης προχωράει προς το βάθος. Όσο το μήκος και ταυτόχρονα και το ύψος των διαδρόμων αυξάνει, η παρακολούθηση της έκθεσης δυσχεραίνεται. Η παράθεση των πολυάριθμων συμμετοχών στο διαγωνισμό για το δυτικό τόξο προκαλεί δέος. Ειδικά βαγονέτα κινούμενα σε ράγες βοηθούν τον επισκέπτη να προσεγγίσει τις υψηλότερα τοποθετημένες συμμετοχές. Μετά από κάποιο σημείο γίνεται δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να

σταματήσει η ματιά του σε κάποια μελέτη. Η όλη διαμόρφωση δίνει πλέον το χαρακτήρα ενός εργαστηρίου, ενός χώρου μαζικής παραγωγής αρχιτεκτονικών ιδεών. Το αντικείμενο της έκθεσης δεν είναι πια οι συμμετοχές στους διαγωνισμούς. Άλλωστε ποιος θα μπορούσε να εξετάσει περί τις διακόσιες αρχιτεκτονικές προτάσεις; Το αντικείμενο της έκθεσης στην Αποθήκη 10 είναι το ίδιο το εργαστήριο παραγωγής αρχιτεκτονικών ιδεών που λειτούργησε στη Θεσσαλονίκη τα δύο προηγούμενα χρόνια.

Η έκθεση στην Αποθήκη 10 καταλήγει σε δύο μεγάλες μακέτες της συνολικής περιοχής του δυτικού τόξου. Πρόκειται για ένα πρωτότυπο master plan, αποτέλεσμα συνεργασίας των μελετητών που βραβεύθηκαν ή διακρίθηκαν. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η οργάνωση του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού προχωρά ένα ακόμη βήμα στο να συγκεντρώσει τις πιο ενδιαφέρουσες ιδέες σε μία συνολική πρόταση. Το εργαστήριο του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού φροντίζει για την παραγωγή ενός τελικού προϊόντος, το οποίο και προσφέρει στη διάθεση της πόλης.

Η πόλη ως βιτρίνα

Η Αποθήκη Α' βρίσκεται στο ανατολικό άκρο του λιμανιού. Οι λιμενικές δραστηριότητες εδώ περιορίζονται προς όφελος των ανακαινισμένων κελυφών που φιλοξενούν χώρους πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Ο χώρος ανάμεσα στις αποθήκες προσφέρει μαγευτικές οπτικές φυγές προς την πόλη και το λιμάνι.

Η έκθεση στην Αποθήκη Α' αποτελεί μία προσεκτική χαρτογράφηση του συνόλου των επεμβάσεων του ΟΠΠΕ Θ'97. Η πολύ φροντισμένη εκθεσιακή δομή κατευθύνει την προσοχή του επισκέπτη στις πιο καλές στιγμές του προγράμματος. Η παρουσία πολλών αρχιτεκτονικών μοντέλων και η προσεγμένη γραφιστική επιμέλεια κάνουν την έκθεση εύληπτη και προσιτή στο ευρύτερο κοινό. Ο τρόπος κατασκευής της εκθεσιακής δομής από λυόμενα στοιχεία φανερώνει το ενδιαφέρον των οργανωτών για τη μεταφορά της

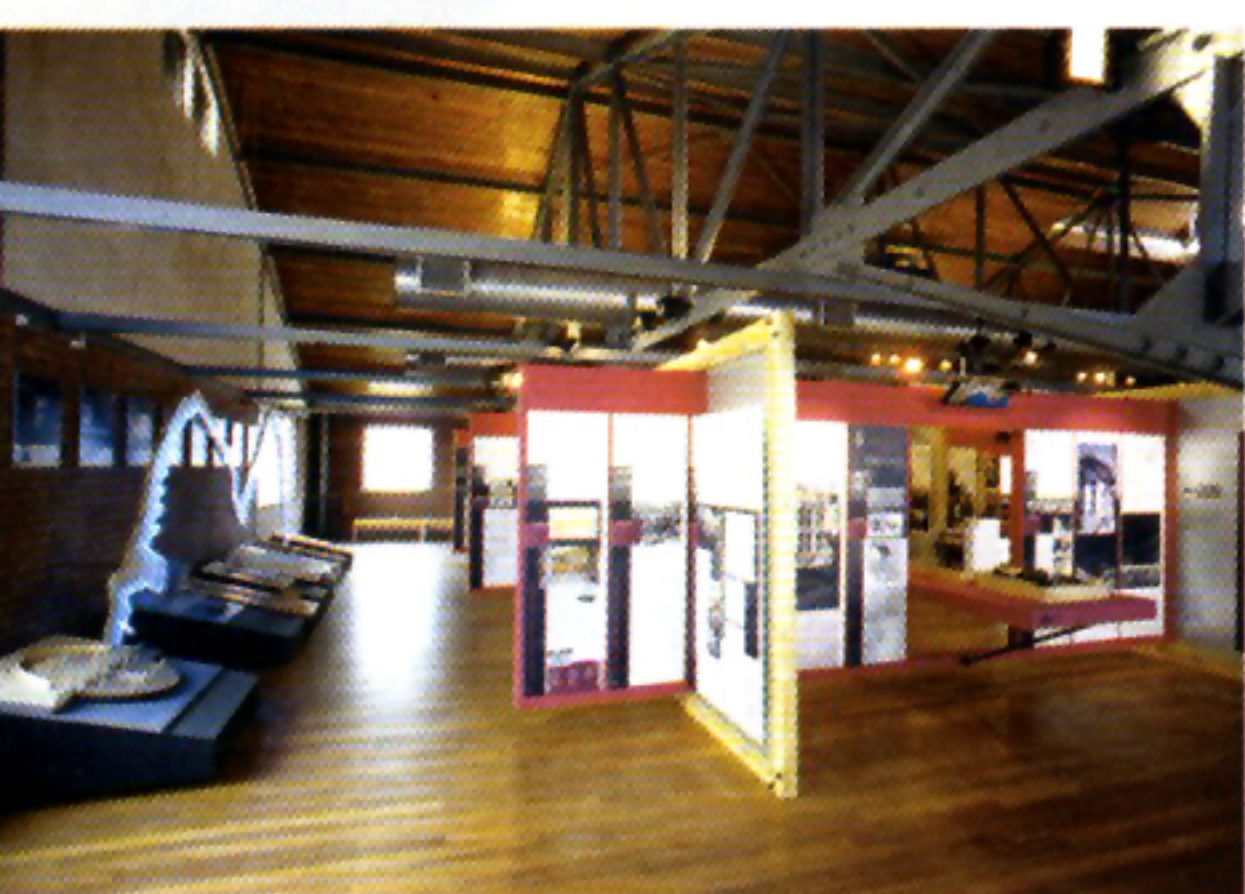
έκθεσης και σε άλλες πόλεις.

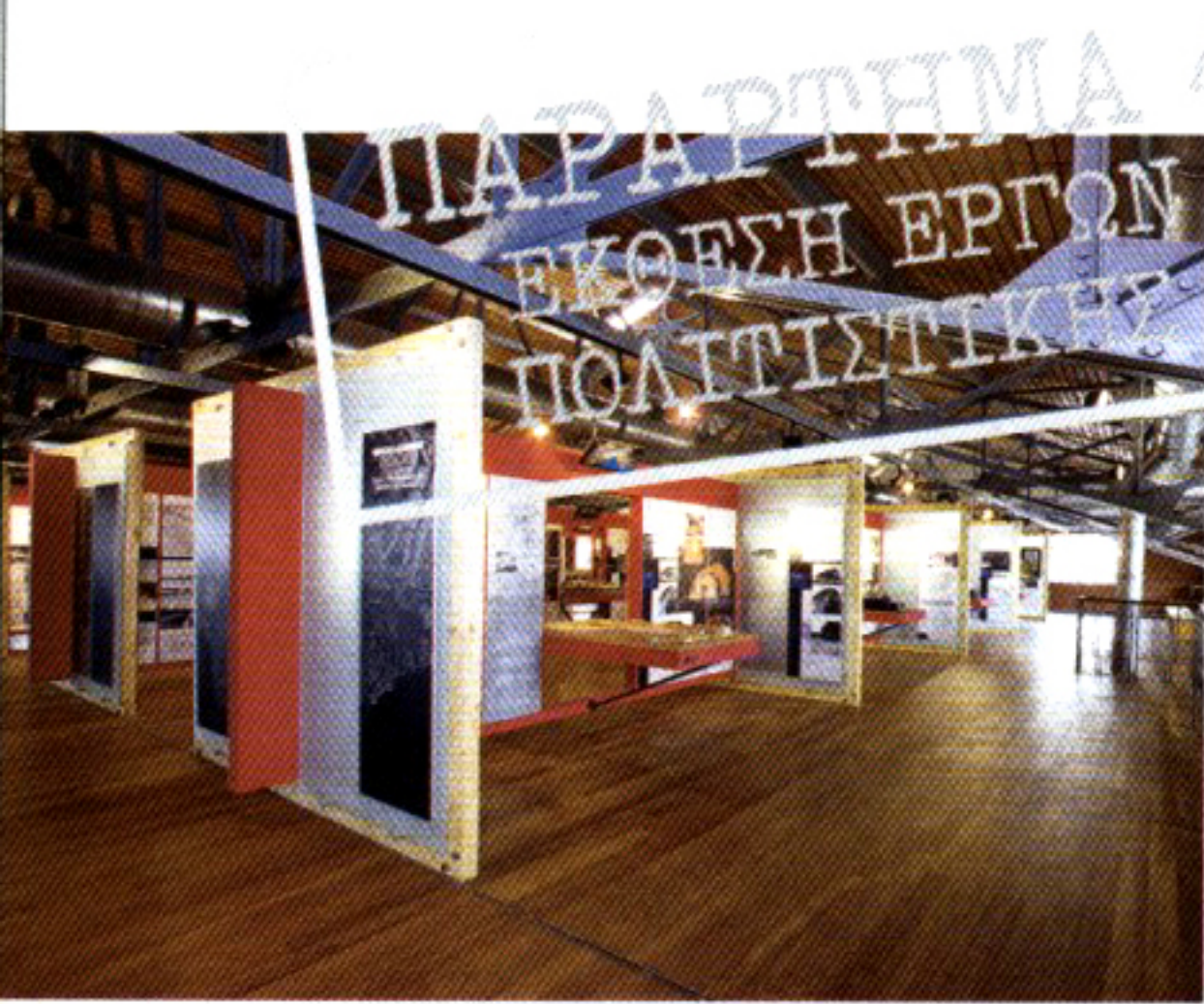
Η έκθεση χωρίζεται σε πέντε θεματικές ενότητες: Η επέκταση του μητροπολιτικού χώρου, Οι πύλες της πόλης, Μείζονες αστικές αναπλάσεις, Η ιστορική φυσιογνωμία της πόλης, Κτίρια πολιτιστικής υποδομής. Οι ενότητες οργανώνονται σε παράλληλους διαδρόμους. Το εύρημα της εκθεσιακής δομής που προσδίδει ενδιαφέρον στο χώρο εντοπίζεται στον τρόπο διάταξης των μακετών. Η τοποθέτηση τους γίνεται σε διαμπερείς άξονες κάθετους στις βασικές κινήσεις. Με τον τρόπο αυτό δίνεται στον επισκέπτη η δυνατότητα της εποπτείας του χώρου αλλά και της ταυτόχρονης θέασης μακετών από διαφορετικές ενότητες. Η μονοτονία των θεματικών αξόνων διακόπτεται από τις εγκάρσιες φυγές που αποκαλύπτουν απροσδόκητες γεινιάσεις μελετών.

Η έκθεση στην Αποθήκη Α' αποτελεί μία βιτρίνα παρουσίασης των έργων που αποκόμισε η Θεσσαλονίκη την τελευταία διετία. Στο μεγαλύτερο μέρος των μελετών που παρουσιάζονται εδώ είναι η οπτική επαφή με την πόλη που λαμβάνει κυρίαρχο ρόλο: Υψηλής αρχιτεκτονικής ποιότητας χώροι εκθέσεων όπως η Πινακοθήκη του Τελλόγγλειου Ιδρύματος της ομάδας Αλαλητός (Κ. Λάμπρου - Ν. Μάρδα - Κ. Μωραΐτης - Ε. Κωνσταντάκου) και χώροι θεαμάτων όπως το θέατρο στο νταμάρι του Σείχ Σου του Μ. Περράκη. Ανάδειξη της ιστορικής φυσιογνωμίας της πόλης μέσα από πολυάριθμες αποκαταστάσεις κτιρίων, ανασχεδιασμούς ιστορικών χώρων και χαράξεις αρχαιολογικών περιπάτων. Αναβάθμιση της ποιότητας αισθητικής των εισόδων της πόλης. Ανάδειξη των σημαντικών αξόνων της πόλης και προτάσεις διάνοιξης νέων, όπως η μελέτη για τον ανατολικό άξονα της πόλης της Κ. Τσιγαρίδα. Η έκθεση στην Αποθήκη Α' είναι ένας χώρος απόλαυσης της ματιάς. Οι περισσότερες από τις μελέτες επιδιώκουν τη σαγήνη του παρατηρητή τους και αρκετές από αυτές την επιτυγχάνουν. Ο αστικός χώρος εδώ είναι ένας χώρος θεάματος. Η πόλη προσεγγίζεται οπτικά και η αστική συνείδηση των κατοίκων της καλλιεργείται μέσω της κυρίαρχης πλέον αίσθησης: της όρασης.

Η ματιά όμως αυτή δεν είναι ουδέτερη. Πίσω από το κάθε αντικείμενο οπτικής απόλαυσης μπορεί κανείς να διακρίνει την πολιτική βούληση που καθοδήγησε τη δημιουργία του. Η ματιά που απολαμβάνει ή αποστρέφεται ένα δημόσιο αρχιτεκτονικό έργο είναι στο βάθος πολιτική. Στις δυτικές μητροπόλεις, οι συναντήσεις της πολιτικής με την επώνυμη αρχιτεκτονική είναι συνήθειες. Αρκεί να αναφέρουμε τα παραδείγματα των μεγάλων έργων του Μιτεράν στο Παρίσι και του προγράμματος ανασυγκρότησης του Βερολίνου ως πρωτεύουσας της ενοποιημένης Γερμανίας. Στις ελληνικές πόλεις κάτι ανάλογο δεν έχει σημειωθεί, αν και οι ευκαιρίες δεν απουσιάζουν. Το πρόγραμμα του ΟΠΠΕ Θ'97 αποτελεί ένα από τα πρώτα βήματα σε αυτή την κατεύθυνση. Η συστηματική καταγραφή του προγράμματος μέσω των εκθέσεων και των εκδόσεων υπογραμμίζει την πολιτική διάστασή του. Ταυτόχρονα εκπαιδεύει την αθώα ως τώρα ματιά του κατοίκου-επισκέπτη να αποκτήσει κριτική διάσταση. Η ματιά αυτή μαθαίνει πλέον να διακρίνει την πολιτική βούληση πίσω από ένα ουσιαστικό έργο, αλλά και την πολιτική ευθύνη πίσω από ένα μέτρο.

Στην πρόταση των Π. Νικηφορίδη - Μπ. Κουόμο για το Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Μενεμένης ένας θερινός κινηματογράφος τοποθετείται στην οροφή του κτιρίου πάνω από το θέατρο. Σύμφωνα με τη μελέτη η οθόνη μπορεί να μαζεύει στα διαλείμματα των προβολών, ώστε να αποκαλύπτεται το θέαμα της ίδιας της πόλης. Η πραγματική εικόνα του λιμανιού της Θεσσαλονίκης από τη Μενεμένη γίνεται υποκατάστατο του κινηματογραφημένου κόσμου. Η συγκεκριμένη πρόταση σχολιάζει με τον τρόπο της μία σύγχρονη κατάσταση. Ο τρόπος που αντιλαμβανόμαστε τις πόλεις σήμερα αποτελεί αλληλεπίδραση των πραγματικών μας εμπειριών με αυτές που ακατάπαυστα μας τροφοδοτούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Οι παραστάσεις μας από φυσικούς χώρους γίνονται ολοένα και λιγότερες από τις αντίστοιχες παραστάσεις που λαμβάνουμε από τον κινηματογράφο και την τηλεόραση.

Το αφιέρωμα «Κινηματογραφημένη Θεσσαλονίκη» τον περασμένο Ιούλιο έθιξε αντίστοιχα ζητήματα. Γεγονός είναι ότι οι πόλεις που διεκδικούν μία κυρίαρχη θέση στο διεθνή ανταγωνισμό δεν μπορούν να αγνοήσουν αυτή τη νέα πραγματικότητα. Οι πόλεις που ενδιαφέρονται να αναβαθμίσουν την εικόνα και το συμβολικό τους ρόλο, επιδιώκοντας την προσέγγιση νέων επενδυτών, αναγκάζονται πλέον να αφομοιώσουν τεχνικές του κινηματογράφου και της διαφήμισης.

Οι θεματικοί διάδρομοι καταλήγουν στο βάθος του εκθεσιακού χώρου της Αποθήκης Α' στο πιο διαφημισμένο της κομμάτι: τις προτάσεις των προσκεκλημένων Ευρωπαίων αρχιτεκτόνων για τις προβλήτες εξυπηρέτησης της θαλάσσιας επικοινωνίας. Ένας φωτεινός χάρτης της παραλιακής ζώνης – από λάμπες νέον – ίππεται πάνω από τις οκτώ μακέτες. Εδώ το γνώριμο προσωπικό ύφος του κάθε αρχιτέκτονα μαγνητίζει το βλέμμα του επισκέπτη. Η υλοποίηση έργων από δημιουργούς που κατέχουν μία εξέχουσα θέση στο χρηματιστήριο της σύγχρονης δυτικής κουλτούρας –όπως ο A. Siza, ο E. Mirailles ή ο R. Koolhaas– αποτελεί την καλύτερη διαφήμιση για την πόλη. Το παράδειγμα του Μπιλμπάο είναι αντίστοιχο. Η ισπανική πόλη έγινε αντικείμενο έντονης προβολής τα δύο τελευταία χρόνια κυρίως χάρη στα αρχιτεκτονικά έργα του Αμερικανού F. Gehry και του Βρετανού N. Foster.

Τα φώτα νέον στο βάθος της Αποθήκης Α' δεν είναι λοιπόν τυχαία. Το συγκεκριμένο κομμάτι της έκθεσης αποτελεί μία από τις πιο ενδιαφέρουσες στιγμές της. Γιατί κατορθώνει να δώσει σε μία ουσιαστική πρόταση ανάπτυξης της συγκοινωνιακής υποδομής της Θεσσαλονίκης την ανάλογη επικοινωνιακή διάσταση. Η παρουσία ανάλογων έργων-ζωντανών διαφημίσεων για την πόλη εξασφαλίζει την παρουσία της στο χάρτη των ευρωπαϊκών μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Η πόλη ως εμπειρία

Η αξία των δύο εκθέσεων εντοπίζεται σε διαφορετικές κατευθύνσεις. Θα περίμενε όμως κανείς να εντοπίσει ορισμένα σημεία συνάντησης των δύο εκθέσεων· να διακρίνει δηλαδή στοιχεία των μελετών και των υλοποιημένων έργων της Αποθήκης Α' τα οποία να αφομοίωσαν εμπειρίες των διαγωνισμών της Αποθήκης 10. Κάτι τέτοιο για την ώρα δε διαπιστώνεται και σίγουρα θα απαιτούσε πολύ μεγαλύτερη χρονική διάρκεια από το πρόγραμμα του ΟΠΠΕ Θ'97. Στις δύο εκθέσεις ξεδιπλώνονται δύο διαφορετικές θεωρήσεις της πόλης. Σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις συναντούμε το ίδιο ακριβώς θέμα να γίνεται αντικείμενο διαφορετικών χειρισμών ως τμήμα διαγωνισμού απ' ό,τι ως ανατεθειμένη μελέτη.

Δίχως αμφιβολία τα οφέλη και από τις δύο θεωρήσεις δεν είναι καθόλου ευκαταφρόνητα. Το ερώτημα όμως που απομένει καθώς οι εκθέσεις πλησιάζουν στο τέλος τους αφορά την τύχη που θα έχουν τα προϊόντα του εργαστηρίου της Αποθήκης 10. Θα βρουν την πορεία τους προς την πόλη ή θα σφραγιστούν μέσα στην Αποθήκη; Η σύγχρονη μητρόπολη έχει ανάγκη από τολμηρές και πρωτότυπες προτάσεις. Στην περίπτωση που αυτές απουσιάσουν, διαθέτει κανούς μηχανισμούς αφομοίωσης των αδύναμων και αβέβαιων στις προθέσεις τους επεμβάσεων. Ποια θα είναι άραγε μετά από μερικά χρόνια η τύχη των ίδιων των χώρων που φιλοξένησαν τις δύο εκθέσεις στις οποίες περιπλανηθήκαμε; Θα διατηρηθεί η ευαίσθητη ισορροπία των αντιφάσεων και των προγραμματικών συγκρούσεων που χαρακτήρισαν τη λειτουργία της Αποθήκης 10; Θα επικρατήσει η ηδονιστική αξιοποίηση του παλιού κελύφους και της θέας προς την πόλη της Αποθήκης Α'; Ή απλά θα πέσει το κιγκλιδώμα και το γειτονικό γκέτο ψυχαγωγίας θα καλύψει τα πάντα;

